

Magdalena Jochimczyk

Dialog intertekstualny w polskich i niemieckich rozprawach lingwistycznych – próba konfrontacji

S t r e s z c z e n i e

Niniejsza rozprawa stanowi propozycję uzupełnienia wyróżnianych w literaturze przedmiotu kategorii funkcjno-semantycznych operatorów metatekstowych wskazujących na relacje intertekstualne (nazywanych na potrzeby badań *intertekstemami*); a także próbę opisu ich szkieletu konstrukcyjnego w dwóch językach: niemieckim i polskim. Z niniejszym zamiarem łączy się m.in. chęć ustalenia, jakie wyróżniane ze względu na funkcję intertekstemy reprezentują daną formę dialogu intertekstualnego (dialog „ja – on/oni”, „ja – ja”, „ja – oni”).

Środki językowe, które wykorzystywane są do realizacji związanych z tworzeniem związków międzytekstowych intencji polsko- i niemieckojęzycznych autorów rozpraw lingwistycznych, prezentowane są z uwagi na to, że ich analiza pozwala wskazać pewne strategie prowadzenia dialogu intertekstualnego. Próba konfrontacji schematów działaniowych realizowanych przez przedstawicieli różnych kultur prowadzi do zaobserwowania znaczących różnic w dialogowaniu intertekstualnym, a w konsekwencji do odmienności efektu perlokucyjnego uzyskiwanego po stronie partnera dialogu. Wspomniane różnice prowadzą do konkluzji, że wpływ na decyzje w ramach dialogowania intertekstualnego ma zasadniczo przynależność piszącego do danego obszaru kulturowego. Analiza materiału badawczego wskazuje bowiem na kierowanie się przez autorów polskojęzycznych w dialogu z innymi uczonymi zasadami polskiej grzeczności językowej. Strategie prowadzenia dialogu intertekstualnego przez autorów niemieckojęzycznych prezentują z kolei teutoński styl prowadzenia dyskusji, wpisujący się jednoznacznie w standardy kulturowe Niemców. Niniejsza rozprawa stanowi tym samym przyczynek do postrzegania polskiej kultury akademickiej jako odmiennej od teutońskiego stylu intelektualnego pod względem zachowań komunikacyjnych, kierowanych przez autorów rozpraw naukowych w stronę pozostałych członków wspólnoty akademickiej, z którymi prowadzą intertekstualny dialog.